

Wrocław, dnia 31 października 2021 roku

mgr Patrycja Mencil
Katedra Kryminalistyki
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego

Streszczenie rozprawy doktorskiej

pt. „Kryminalistyczno-kryminologiczne aspekty poszukiwania osób zaginionych w Polsce i w wybranych krajach UE”

napisanej pod kierunkiem dr hab. Maciej Trzcíńskiego, prof. nadzw. UW

Niniejsze opracowanie poświęcono wieloaspektowej problematyce zaginięć osób, zarówno w Polsce, jak i w wybranych krajach Unii Europejskiej. Zaginięcia to zjawisko stale aktualne, od lat towarzyszące ludności wszystkich kontynentów, państw i kultur. Etiologia zjawiska pozwala wyodrębnić kilka głównych czynników stanowiących przyczyny zaginięć osób. Skala tego problemu podlega wahaniom odnotowując wzrosty, niewielkie spadki, ale finalnie od lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

Analiza przypadków zaginięć wskazuje, że problem ten dotyka ludzi w różnych kategoriach wiekowych, ale niektóre grupy wydają się być szczególnie narażone na zaginięcie. Ustawodawstwa na całym świecie zmagają się z problemem zaginięć osób wdrażając rozwiązania mające służyć skutecznemu zapobieganiu zaginięciom i podejmowaniem efektywnych działań poszukiwawczych. Już wstępna analiza zjawiska pozwala zauważyć kontrowersyjny charakter uregulowań prawnych.

Zasadniczym celem rozprawy jest dokonanie oceny funkcjonowania systemu poszukiwania osób zaginionych poprzez wszechstronne zbadanie zjawiska, zarówno w aspekcie prawnym, socjologicznym, kryminologicznym, jak i kryminalistycznym. Wobec podjęcia wieloaspektowych badań dotyczących problematyki osób zaginionych konieczna okazała się także analiza odnotowanych danych statystycznych, ustalenie przyczyn zjawiska i

wreszcie aktualnie stosowanych i skutecznych metod wykorzystywanych do poszukiwania osób zaginionych.

Wobec złożoności i wysokiej skali problemu niezbędna okazuje się kooperacja wielu podmiotów w celu zapewnienia bezpieczeństwa i zwalczania zagrożeń. Co oczywiste, jedynie odpowiedni poziom współpracy może zagwarantować przeprowadzenie skutecznej akcji poszukiwawczo-ratowniczej. Część badań stanowiących przedmiot niniejszej pracy została poświęcona zagadnieniu współdziałania służb mundurowych zaangażowanych w poszukiwanie ludzi zaginionych wraz z podmiotami pozapolicyjnymi np. ochotniczymi jednostkami ratownictwa czy organizacjami pozarządowymi (fundacjami, stowarzyszeniami) i to zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym.

Wobec prowadzonych badań dokonano szczegółowej analizy aktów prawnych stanowiących podstawę wszczęcia i prowadzenia czynności poszukiwawczych. W celu ustalenia rzeczywistej skali zjawiska szczegółowej analizie poddano zgłoszenia zaginięć odnotowane przez jednostki Policji w Polsce określając ich dynamikę i kluczowe determinanty.

Specjalną uwagę poświęcono zaginięciom osób najmłodszych. Dzieci i młodzież to jedna z najbardziej narażonych na zaginięcie grup społecznych. W przypadku zaginięcia młodej osoby istnieje duże ryzyko zagrożenia jej życia i zdrowia i to nawet w przypadku samowolnego opuszczenia miejsca pobytu. Zmierzając do oceny rozmiaru tego zjawiska posługując się analizą statystyczną ustalono jego rzeczywistą skalę.

Wobec związanego z tematyką zaginięć osób problemu identyfikacji NN osób i zwłok dokonano przeglądu metod służących ustaleniu ich tożsamości oraz oceniono ich wartość. W zaproponowanym podziale uwzględniono sprawdzone i stosowane od wielu lat rozwiązania, ale wskazano także możliwości wykorzystania najnowszych technologii.

W kolejnej części pracy dokonano analogicznego zestawienia metod wykorzystywanych do poszukiwań osób zaginionych, wśród których uwzględniono środki bezpośrednio zmierzające do odnalezienia zaginionego człowieka w terenie, jak i oparte na najnowszych technologiach analizy wspierające ustalenie miejsca pobytu osoby zaginionej.

Ważnym aspektem prowadzonych analiz okazało się ustalenie i w jego następstwie dokonanie oceny procedur postępowania w przypadku zaginięcia osoby podejmowane przez służby państwowe. Wobec tej analizy wyszczególniono najważniejsze podmioty zajmujące

się poszukiwaniem osób zaginionych w Polsce i wskazano podstawy ich współpracy. Doceniając działania podmiotów nieangażujących się bezpośrednio w czynności poszukiwawcze podkreślono rolę instytucji wspierających poszukiwanie osób zaginionych.

W ramach prowadzonych badań i globalnego charakteru zjawiska w końcowej części dysertacji dokonano oceny skali problemu i przyjętych rozwiązań w wybranych krajach Unii Europejskiej. Wobec dokonanych ustaleń, posługując się analizą komparatystyczną ocenie poddano metody stosowane w tych państwach z działaniami podejmowanymi przez polskie służby policyjne.

Rozprawę wieńczy zakończenie, w którym zawarto wnioski, stanowiące podsumowanie i konkluzje pracy.

Mencel Petryje